

Jan en Freek de Jong
Veel keuringssuccessen en 65 jaar eersteklas melk zijn bij familie De Jong het resultaat van zorgvuldigheid.

Aantal koeien:	**70**
Aantal stuks jongvee:	**60**
Melkquotum:	**620.000 kg (inclusief**
	70.000 kg lease)
Rollend jaargem.:	**9610 4,14 3,32**
Hoeveelheid land:	**20 ha eigendom, 25 ha pacht**

Freek de Jong: 'Schone koeien en schone boxen zijn het belangrijkste voor eersteklas melk'

Precieze liefhebbers zetten door

Al 65 jaar levert familie De Jong in Montfoort onafgebroken eersteklas melk af. De koeienliefhebbers bereikten de uitzonderlijke mijlpaal door ieder moment van de dag uiterst precies te zijn. Fraaie koeien zorgen, ondanks de moeizame bedrijfsontwikkeling door een pachtbedrijf, voor veel werkplezier.

tekst **Florus Pellikaan**

Door het nieuwe kwaliteitssysteem telt zuivelfabriek FrieslandCampina het aantal jaren dat veehouders eersteklas melk leveren niet meer door. Desondanks weten ze bij familie De Jong in Montfoort maar al te goed dat de teller voor hun bedrijf op 65 jaar is gesprongen. Sinds 1948 is er door de Utrechtse veehouders in bijna 50.000 melkbeurten nooit een misstap gemaakt op het gebied van onder andere antibiotica, kiem- en celgetal.
Uiterst bescheiden geven Jan (73), Gerrie (70) en Freek (45) de Jong toe best trots te zijn op deze prestatie. 'Natuurlijk is het bijzonder, want het kan zo fout zijn. Antibiotica in de melk kun je voorkomen, maar bijvoorbeeld boterzuur is ongrijpbaar. We zijn daarom na een waarschuwing voor boterzuur ook wel eens bang geweest dat het fout zou gaan', geeft Freek de Jong toe.
Over de reden waarom de veehouders hun best doen om eersteklas melk te leveren, vertelt Jan de Jong: 'Ruim zestig jaar geleden betaalde de fabriek anderhalve guldencent meer voor een liter eersteklas melk. Nu word je gekort als de melk niet van de hoogste kwaliteit is, maar afwijkingen kosten in ieder geval altijd geld. Eersteklas melk is daarom voor ons dus een doel, niet zozeer het aantal jaren onafgebroken eersteklas melk.'

Janke 536 (v. Roy) realiseerde een hoge vaarzenlijst: 2.03 345 11.730 3,86 3,04 lw 117

Zes keer langs de boxen

Naar hun eigen idee doet familie De Jong niet zoveel bijzonders om jaar in, jaar uit eersteklas melk te leveren. Na enig aandringen vat Gerrie de Jong het samen: 'Je moet gewoon in alles heel krek zijn en er niet met de pet naar gooien. Hoe drukker het seizoen, hoe spannender het voor de kwaliteit van de melk is.' Zoon Freek voegt daaraan toe: 'Schone koeien en schone boxen zijn vanuit hygiëne-oogpunt het allerbelangrijkste voor het leveren van eersteklas melk. Daarom lopen wij wel zes keer per dag de diepstrooiselboxen langs en maken we de spenen zorgvuldig schoon met voor iedere koe een nieuw papieren doekje.' Als de koeien 's morgens na het

De oorkonde uit 2007 ter gelegenheid van 60 jaar eersteklas melk

melken aan het voerhek vast staan, loopt Jan de Jong ze ook allemaal nog even met de roskam langs om eventuele viezigheid er direct af te poetsen.
Niet alleen hygiëne staat hoog in het vaandel, ook andere factoren die bepalend zijn voor de melkkwaliteit worden niet uit het oog verloren. 'We vervangen de tepelvoeringen altijd precies op het aantal melkingen dat is voorgeschreven. In ons geval is dat na ruim zes maanden', vertelt Jan. En om vergissingen met antibiotica te voorkomen zet Freek behandelde koeien altijd vóór het melken in de box vast om ze vervolgens als laatste te melken. Ook is het wel twintig jaar geleden dat iemand van buiten de familie de koeien heeft gemolken.
Het kiemgetal is bij De Jong het jaarrond onder de tien en het celgetal komt zelden boven de 100.000 cellen per milliliter uit. Op uiergezondheid zijn de melkveehouders daarom ook heel streng. 'Mastitis mag geen gewoonte worden, want dat maakt je arm. We hechten doorgaans erg aan koeien en normaliter hebben we ook veel geduld, maar als een koe twee keer uierontsteking heeft gehad, moet ze snel opknappen, anders nemen we afscheid van haar', vertelt Freek.

Financieel weinig ruimte

Moderne melktechniek is bij familie De Jong in ieder geval geen verklaring voor de kwaliteitsprestatie. Het melken gebeurt nog altijd in de 2 x 5 visgraatmelkstal, die dateert uit 1982. De reden dat deze melkstal nog altijd in bedrijf is, ligt in het verleden. Het had namelijk niet veel gescheeld of het aantal jaren onafgebroken eersteklas melk was voor familie De Jong definitief op 44 jaar blijven steken.
Lange tijd boerde de familie op een pachtbedrijf vlak bij Nieuwegein, tot de verpachter in 1992 het contract opzegde. 'Er is duidelijk een verschil tussen uitgekocht of weggestuurd worden. Financieel hadden we nauwelijks mogelijkheden. We hadden vijftig koeien en kregen de helft van het melkquotum uitbetaald, dat was alles. Pachten is rijk boeren en arm sterven', stelt Jan de Jong. 'Maar we waren boer in hart en nieren en wilden heel graag verder. Gelukkig hebben we deze boerderij uiteindelijk voor een schappelijke prijs van een weduwnaar over kunnen nemen.'
Familie De Jong startte op het huidige bedrijf 21 jaar geleden met 3,5 ton quotum en twintig hectare grond. De historie zorgt er nog altijd voor dat grootse plannen niet uitvoerbaar zijn en dat het in de dagelijkse praktijk soms behelpen is. Zo staan er in het achterhuis nog 21 pinken op de grup die dagelijks met de kruiwagen moeten worden gemest. 'Het bedrijf is arbeidsintensief, maar het is voor ons geen straf om veel uren in de stal te zijn. Misschien had een echte ondernemer het met onze historie wel heel anders aangepakt en links- of rechtsom toch grotere stappen gezet. Maar wij zijn ook wel iets meer koeienmensen dan ondernemers', vertelt Freek desgevraagd. 'We hebben het nooit over groot, maar wel vaak over mooie koeien.'

Fokkerij gaat niet snel

Het onderwerp fokkerij brengt het gesprek direct in een stroomversnelling. De vele keuringssuccessen die in het verleden zijn behaald, worden inclusief jaartal zonder nadenken opgesomd. Sinds 1976 neemt familie De Jong onafgebroken deel aan keuringen en de laatste jaren gaat er nauwelijks een Utrechtse keuring voorbij of er wordt wel een kampioenslint veroverd. Twee keer haalden ze een derde plaats in het kampioenschap op de NRM, waaronder in 2010 met Janke 480 (v. Allen). Recent keuringssucces was er met Annie 153 (v. Goldwyn) en Ingrid 121 (v. Lucky Lawrence), die in maart respectievelijk kampioene en reservekampioene werden op de wintershow in Houten.
Over de reden van keuringsdeelname, waaraan ook Freeks broer Arjan een grote bijdrage levert, is Jan de Jong duidelijk. 'Als je thuis blijft, word je bedrijfsblind. Je denkt thuis altijd dat je koeien beter zijn dan op de keuring. Het is een gezellige plek waar je weer zicht krijgt

De met 87 punten ingeschreven Ingrid 121 (v. Lucky Lawrence) won in maart de reservetitel midden in Houten

op de kwaliteit van het vee. Deelname is voor ons echt een gewoonte geworden.'
Het verleden heeft volgens Freek bewezen dat een koe die succesvol mee kan lopen op een keuring, ook het beste op het bedrijf past. 'Het zijn koeien die ieder jaar beter worden, ieder jaar meer melk geven en echt oud kunnen worden. En wanneer een koe echt goed in elkaar zit, komt de melkproductie vanzelf.'
Om de stelling kracht bij te zetten, haalt Jan de Jong tweedekalfskoe Janke 536 aan. De Roydochter won vorig jaar de reservetitel op de zomerkeuring in Breukelen en produceerde in haar vaarzenlijst in 345 dagen 11.730 kg melk met 3,86% vet en 3,04% eiwit, wat resulteert in 117 lactatiewaarde. 'Ze is het schoolvoorbeeld van een heel langzaam generatie-interval. Haar moeder hebben we vorig jaar op zeventienjarige leeftijd en na 151.500 kilogrammen melk en twaalf dochters afgevoerd. Er zouden tussen deze twee dieren wel drie generaties meer kunnen zitten en toch heeft deze vaars de hoogste productie van alle vaarzen. Ze is het bewijs dat fokkerij niet zo snel gaat als door sommigen wordt gesuggereerd.'

Voeding kan heel simpel

De veehouders zijn vastberaden in hun fokkerijstrategie en dat blijkt voor een uniforme veestapel te hebben gezorgd. Ruim ontwikkelde, brede dieren met een fraaie welving en kwaliteitsrijke uiers redden zich perfect in de krappe afmetingen van de 31-jarige, maar goed onderhouden ligboxenstal. 'Alleen gaan exterieur en eiwit gewoon heel lastig samen, maar daar proberen we wel meer op te letten', vertelt Freek. Stieren die op dit moment worden gebruikt, zijn: Goldsun, Atlantic, Mr Burns, Brawler, Lavanguard, Lauthority en Windbrook.
De bedrijfseigen true type is de momenteel droogstaande en met 91 punten ingeschreven Annie 137 (v. Allen). 'Ze is breed, voorzien van een heel sterke uier, heeft al 82.000 kilo melk gegeven en ondanks dat ze al twee keer een tweeling heeft gebracht, loopt ze altijd gewoon door', omschrijft Freek de bekende keuringskoe.
De uit de kluiten gewassen koeien danken hun productiecapaciteit niet aan een ingewikkeld rantsoen. Veertig procent mais, zestig procent gras en 1,5 kilo maatmeel vormen de basis, aangevuld met brok en met hooi naar behoefte. 'We voeren al tien jaar dezelfde productiebrok, alleen het maatmeel wordt door voeradviseur Aart Malestein afgestemd op de kwaliteit van het ruwvoer. Voeding hoeft dus helemaal niet zo ingewikkeld te zijn, want dat is vooral veel commercie', stelt Jan de Jong. Freek vult aan: 'Het is misschien ouderwets, maar we voeren ook niet gemengd. Een voermengwagen is gewoon duurder en de blokkendoseerwagen functioneert bij ons prima.'
De komende jaren wil Freek de Jong het bedrijf, dat hij drie jaar geleden heeft overgenomen, continueren en langzaam uitbouwen. 'Ik hoop over een paar jaar de financiële ruimte te hebben om een nieuwe ligboxenstal te bouwen. Dat maakt het werk een stuk makkelijker, maar meer dan honderd koeien zal ik niet snel gaan melken.' |

Vanwege ruimtegebrek staan er nog 21 pinken op de grup